

Gedifferentieerde leertrajecten

Dit verslag is een beknopte weergave van de gevoerde discussies. Daar waar mogelijk werden beleidsaanbevelingen geformuleerd. De raad spreekt zich hierover niet uit. Hij neemt deze conclusies mee in zijn reguliere werking voor adviesvorming met bouwstenen voor het volwassenenonderwijs.

1 Situering

Deelnemers komen aan de start van een cursus met verschillende verworven competenties, met diverse leervragen en met eigen leervoorkeuren en leerstijlen of –strategieën. Hoe kan het volwassenenonderwijs die (h)erkennen en ermee omgaan? Wat vereist dit aan didactiek en aan professionaliteit resp. bijscholing van de educatoren?

1.1 Doel van de workshop

- Bepalen wat de rol van het volwassenenonderwijs is in de context van levenslang leren, met betrekking tot het thema van deze workshop.
- Formuleren wat de rol van het volwassenenonderwijs over 5 à 10 jaar kan zijn in het begeleiden van gedifferentieerde leertrajecten. Er wordt bepaald wat de vereisten hiervoor zijn.
- Consensus moet niet behaald worden.
- Deelnemers stappen uit de bestaande referentiekaders om out-of-the-box te denken over de tijd en middelen die moeten / kunnen / mogen geïnvesteerd worden in het volwassenenonderwijs, levenslang leren, ... en welke actoren daar een belang in spelen.

1.2 Verloop van de dag

Deze workshop werd twee keer georganiseerd (om 11.30u en 14u). Beide momenten verliepen op dezelfde manier, met andere deelnemers.

2 Inleiding door Lut Lippeveld

directeur van het Centrum voor Volwassenenonderwijs De Oranjerie in Diest, brengt een inleiding op gedifferentieerde leertrajecten op basis van haar praktijkervaring.

De presentatie van deze inleiding is terug te vinden op www.vlor.be/verslag/het-volwassenenonderwijs-en-levenslang-leren-een-krachtige-synergie.

3 Verloop van de workshop

3.1 Methode

Alle deelnemers nemen een cursist in gedachten die ze effectief kennen of die ze zich als een prototype van een cursist voor ogen roepen. Ze beantwoorden enkele vragen waardoor de opdracht van het volwassenenonderwijs in het begeleiden van gedifferentieerde leertrajecten duidelijk wordt. Dit vormt de start van de plenaire discussie.

3.2 Elementen ingebracht bij de plenaire bespreking

Hier worden enkel de beleidsvoorstellen genoteerd. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen de twee workshops, alle voorstellen worden aaneensluitend opgesomd.

Cursisten toelaten pakketten te kiezen die ze nodig hebben, waarbij ze ook zelf over de evaluatie beslissen. Die evaluatie bestaat voor een groot deel uit zelfevaluatie als basis om het eigen leerproces te sturen. Binnen dat pakket kan ook het niveau van de gekozen modules variëren. Sommige modules worden in groep aangeboden, andere op basis van zelfstudie, maar ook dat kan variëren per cursist.

EVC niet alleen op het niveau van de module, maar ook op het niveau van de basiscompetenties. De te verwerven basiscompetenties van een opleiding worden samen met de cursist geselecteerd en samen met de cursist wordt bepaald hoeveel lestijden hij daarvoor nodig heeft.

Er zijn verschillende instapmomenten. Cursisten kunnen ook bepalen wanneer zij een tijdje er tussenuit gaan en wanneer ze terug instappen.

Deze manier van werken bestaan naast standaardtrajecten.

Randvoorwaarden:

- Mindshift nodig bij de leerkrachten
 - Nood aan didactische software
 - Minder strakke leerschema's: cursisten bepalen zelf de pijltjes in de opleidingsprofielen en de leerplannen.
 - Meer vrijheid bij de realisatie van de opleidingsprofielen waarbij de nadruk ligt op de realisatie van de leerplandoelen.
 - Mogelijkheden krijgen van de overheid om te groeien. Als je cursisten verliest door EVC en EVK's toe te staan, geeft dat problemen met de omkadering.
 - Er is schaalvergroting nodig om die trajecten te realiseren.
 - Nadenken over welke regels we willen voor zo'n flexibel aanbod.
 - Soepelere regels om aan acute noden tegemoet te kunnen komen.
 - Slimme controle vanuit de overheid, afgestemd op flexibele trajecten.
 - Meer outputfinanciering om met open modules te kunnen werken.
 - Open leren mee opnemen in de registratiesystemen.
-

Leraren moeten in de lerarenopleiding specifieke competenties verwerven om te kunnen “leren in het kwadraat”.

Volwassenenonderwijs vraagt andere competenties van leerkrachten dan leerplichtonderwijs. Andragogiek komt te weinig aan bod in de lerarenopleiding.

Randvoorwaarden

- Een belangrijke rol voor de leraren van de SLO: hen inschakelen ter ondersteuning van alle andere leraren in de CVO's.
-

Leraren van de volwasseneneducatie regelmatig samenbrengen met docenten van de hogescholen om expertise uit te wisselen. Gemeenschappelijke leerplatformen creëren voor leraren volwasseneneducatie en docenten van de hogescholen.

Geletterdheid moet in de gewone modules kunnen meegenomen worden als dat nodig is.

Randvoorwaarden:

- Buiten de modules van de opleiding kunnen gaan als dat nodig is.
 - Binnen het aantal uren die geletterdheid kunnen binnenbrengen.
 - Geletterdheid kunnen aanbrengen buiten de geletterdheidsmodules.
 - Financiering op basis van andere criteria dan de modules.
-

Meer samenwerken met de centra voor basiseducatie. De centra voor volwassenenonderwijs kunnen de expertise van de centra voor basiseducatie gebruiken om zwakke leerders tot leren te brengen.

Meer wetenschappelijk onderzoek over het leren van volwassenen.

Regionale centra die de assessments doen van EVC en EVK.

Het personeelsstatuut staat haaks op de behoeften van het volwassenenonderwijs. We hebben nood aan slimme statuten.

Doorbreken van het verplichte aantal lesuren voor een module.

Randvoorwaarde

- Andere vorm van financiering:
 - Een deel op basis van aantal cursisten
 - Een deel outputfinanciering
 - Een deel forfaitaire financiering.
- Andere deskundigheid van de educator
 - In de lerarenopleiding meer aandacht voor leren van volwassenen
 - Voortdurende bijscholing van leraren die werken in het volwassenenonderwijs
 - Stimuli van de overheid voor die voortdurende bijscholing.
 - Professionalisering van het team. Niet iedereen moet alles kunnen.
 - Meer mogelijkheden om volwassenenagogiek te isoleren van algemene agogiek.
- Blijven zorgen voor een groepsgebeuren. Leren van mekaar mag niet verloren gaan.
- Bijeenbrengen en uitwisselen van expertise op methodologisch en didactisch vlak van verschillende aanbieders.

Wetenschappelijk onderzoek naar de randvoorwaarden die nodig zijn voor online leren en blended leren. Wat maakt dat een leraar dat ook vertaalt naar zijn onderwijspraktijk. Wat is het referentiepunt? Wat is kwaliteitsvol? Educatoren willen ook begeleidt en beoordeeld worden.

Delen van informatie met andere aanbieders en iemand in het team die de informatie beschikbaar maakt voor de andere teamleden.

Centraal punt in elke provincie dat onafhankelijk is van de aanbieders, maar in nauwe samenwerking met de aanbieders, waar volwassenen terecht kunnen met hun leervragen.

Mogelijkheid om EVC's en EVK's te valideren met omkadering.

Leraren moeten meer coaches worden, maar op bepaalde momenten moeten zij toch weer de groep samenbrengen. De lerende moet wel het vertrekpunt zijn, nu vertrekt men van de groep.

De kloof dichten tussen de centra voor basiseducatie en de centra voor volwassenenonderwijs. Randvoorwaarden:

- Zij moeten meer samenwerken.
 - Het moet ook mogelijk zijn dat cursisten voor sommige delen van hun opleiding naar het centrum voor basiseducatie gaan en voor andere delen naar het centrum voor volwassenenonderwijs.
 - Meer doorverwijzingen
 - Centra voor volwassenenonderwijs verwachten te veel cognitieve vaardigheden van cursisten die doorverwezen worden door de centra voor basiseducatie.
 - Expertise-uitwisseling over werken met traag lerende volwassenen
 - Begeleiding van de doorstroming vanuit de centra voor basiseducatie naar de centra voor volwassenenonderwijs.
-

Structurele omkadering voor zorg. Nu moet dit gebeuren met middelen die daarvoor niet bedoeld zijn.

4 Zijn er elementen die nog niet aan bod kwamen in de bespreking van deze workshop?

Er zijn al heel wat mogelijkheden op het vlak van flexibele trajecten, maar alles gaat te traag. Er is meer samenwerking mogelijk.

De realisatie van meer flexibele leerwegen, noopt wel tot veel meer planning.

De beroepsopleidingen gaan niet wachten tot we soepeler kunnen werken. We werken nu in structuren van het leerplichtonderwijs die niet aangepast zijn aan de specificiteit van het volwassenenonderwijs.

Het volwassenenonderwijs kan nu niet inspelen op dringende leervragen van volwassenen. Dit zorgt voor ongelijke concurrentie met andere aanbieders.

Er is een gebrek aan flexibiliteit om personeel in te zetten.

Er moet ook zorg zijn voor de leraar.

Werken aan attitude kan moeilijk via afstandsonderwijs.